

IT-branche in beeld

Inhoudsopgave

Bemind maar onbekend	3	Afzetmarkten IT en kansen	10
De branche in detail	4	Conclusies	12
Economische ontwikkelingen	8	Colofon	13

IT-branche in beeld

De branche informatietechnologie (IT) is omvangrijk, groeit snel, levert veel toegevoegde waarde en werkgelegenheid en maakt bovendien digitalisering in andere branches en sectoren mogelijk. Toch is de branche relatief onbekend. Welke typen bedrijven maken deel uit van de IT? Aan welke sectoren leveren zij? Waar zit de groei? En waar zitten kansen of belemmeringen? Dit rapport geeft op basis van uitvoerig onderzoek eindelijk antwoord op deze vragen.

Bemind maar onbekend

IT-diensten en -producten zijn tegenwoordig niet meer weg te denken uit het economische leven. IT behoort tot de snelst groeiende branches van Nederland en vormt inmiddels de belangrijkste poot binnen de sector Technologie, Media & Telecom. Binnen de IT zijn ruim 200.000 mensen werkzaam die een omzet van 90,3 miljard euro boeken. Daarmee is de IT-branche de landbouwsector voorbijgestreefd en van bijna dezelfde omvang als de bouw.

Ondanks de belangrijke rol van IT is het inzicht in deze sector beperkt. Dat is het gevolg van de enorme verscheidenheid van de ondernemers die in de IT actief zijn en het gebrek aan gedetailleerde data hierover. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bijvoorbeeld houdt weliswaar de algemene ontwikkeling van de IT-activiteiten bij, maar hanteert een relatief grove indeling met betrekking tot het soort bedrijven binnen de branche.

Dit onderzoek brengt daar verandering in. Voor het eerst wordt de branche ingedeeld in de belangrijkste takken van sport zoals die in werkelijkheid bestaan; een indeling zoals die herkend wordt vanuit de dagelijkse praktijk. Op basis hiervan wordt nieuw licht geworpen op de grootte van de totale branche en de omvang, omzet en groei van de belangrijkste sub-branches.

Onderzoeksbureau Panteia heeft op ons verzoek een representatieve enquête gehouden onder 600 bedrijven in de IT. Door de resultaten hiervan te combineren met bestaande data van onder meer het CBS kunnen wij met grote nauwkeurigheid uitspraken doen over de gehele branche. Door middel van extrapolatie is het mogelijk de bedrijven in te delen in de door ons geïdentificeerde groepen en daar aantallen bedrijven, aantallen werknemers, omzetten en andere kerncijfers aan te koppelen. Het is daarmee voor het eerst dat de IT-branche op deze manier en zo gedetailleerd in cijfers is gevat. In deze rapportage gaan wij uitgebreid in op de belangrijkste conclusies.

De resultaten bieden bovendien een goede basis voor een reguliere monitor die de economische ontwikkelingen van deze belangrijke branche in al zijn facetten volgt. Daarbij is van belang te vermelden dat de onze indeling op dit moment de beste benadering is van deze branche. Maar flexibiliteit is geboden, aangezien de IT-branche wellicht de meest veranderlijke is van alle branches en sectoren.

Een nieuwe indeling van de IT

CBS-indeling

Voor statistische analyses is het CBS een uitstekende en veelgebruikte bron. Met betrekking tot de IT-branche kunnen op basis van CBS-data echter slechts analyses gedaan worden over het geheel en wordt dit voor de onderliggende takken van sport moeilijk. Het CBS gaat in hoofdlijn uit van de tweedeling 'dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie' en 'dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie' (SBI-coderingen 62 en 63). Deze indeling is naar onze mening niet afdoende om recht te doen aan het werkelijke speelveld waarbinnen IT-bedrijven zich bewegen.

Voor analyse van de branche is een indeling nodig van bedrijven naar hun belangrijkste activiteiten. Op basis van ervaringen in het werkveld wordt in dit onderzoek uitgegaan van de volgende indeling:

1. Softwarebedrijven (SaaS of on-premise software)	Bedrijven die zich bezighouden met de ontwikkeling, het publiceren en het onderhouden van software. De twee belangrijkste stromingen zijn de on-premise software, dat is gebaseerd op licenties, en SaaS (software-as-a-service), dat vooral cloud-based is.
2. System integrator/IT-dienstverlener (projecten, maatwerk)	Een system integrator is een bedrijf dat systemen voor klanten aanlegt waarbij hardware, software, opslag en netwerkproducten van vaak meerdere aanbieders gecombineerd worden. Het betreft vaak projecten of maatwerk waarbij voor de klant de gehele IT-huishouding verzorgd wordt.
3. Hardware (ontwerp, productie, distributie, verkoop)	Hieronder vallen bedrijven die zich bezighouden met het ontwerp, de productie, distributie en verkoop van hardware (computers, onderdelen, accessoires). Groothandels in computerapparatuur vallen hier ook onder.
4. Hosting- en cloudprovider (webhosting, applicatiehosting, infrastructuurhosting)	Dit betreft bedrijven die zich bezighouden met hostingactiviteiten. Dit loopt uiteen van het hosten van websites tot hosting van applicaties via dedicated servers.
5. Datacenter	Een datacenter is een fysieke faciliteit waar servers worden ondergebracht. Door de groei van de IT in de economie is de vraag naar deze energie-intensieve faciliteiten sterk gestegen.
6. Tech/internetbedrijf (bijvoorbeeld platforms)	Dit zijn bedrijven die hun activiteiten voornamelijk online ontplooiën, zoals platforms in al hun verschijningsvormen.

Uit de enquête blijkt dat de IT-ondernemers zich goed kunnen vinden in deze indeling. Er zijn vrijwel geen ondernemers die zich niet in een van de categorieën herkennen.

De branche in detail

Ruim 55.000 IT-bedrijven...

De IT-branche telt in totaal ruim 55.000 bedrijven. De grootste sub-branche is die van softwarebedrijven: daarvan zijn er meer dan 30.000 (54 procent). Verder telt de branche 14.800 (27 procent) system integrators/IT-dienstverleners, meer dan 4.000 tech/internetbedrijven (8 procent), ruim 3.000 hosting- en cloudproviders, 2.800 hardwarebedrijven (5 procent) en enkele honderden datacenters (0,5 procent) (zie figuur 1).

Vooraf het relatief grote aantal internetbedrijven, hosting- en cloudproviders en datacenters valt op. Dit zijn namelijk vrij nieuwe takken van sport. Maar liefst 14 procent van het totaal aantal bedrijven houdt zich bezig met deze nieuwe vormen van IT.

Helft van IT-bedrijven houdt zich bezig met andere activiteiten naast de hoofdactiviteit

De helft van de bedrijven geeft aan zich puur te richten op de hoofdactiviteit. Dit betreft vooral hardwarebedrijven en datacenters. De andere helft blijkt in veel gevallen andere activiteiten naast de hoofdactiviteit te ondernemen.

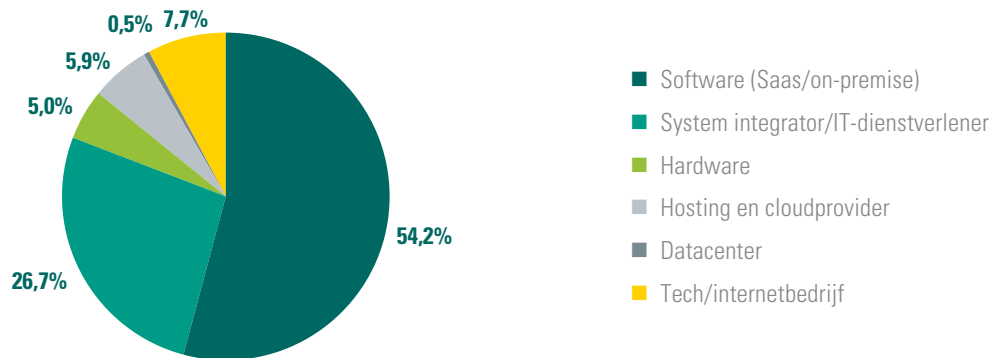

Zo houden softwarebedrijven zich relatief veel bezig met IT-dienstverlening en hosting. Opvallend zijn in dit kader de hosting- en cloudbedrijven waarvan meer dan 70 procent aangeeft tevens te opereren als tech/internetbedrijf. Het omgekeerde geval van techbedrijven die ook hosting doen, komt bijna niet voor.

Veel kleine bedrijven

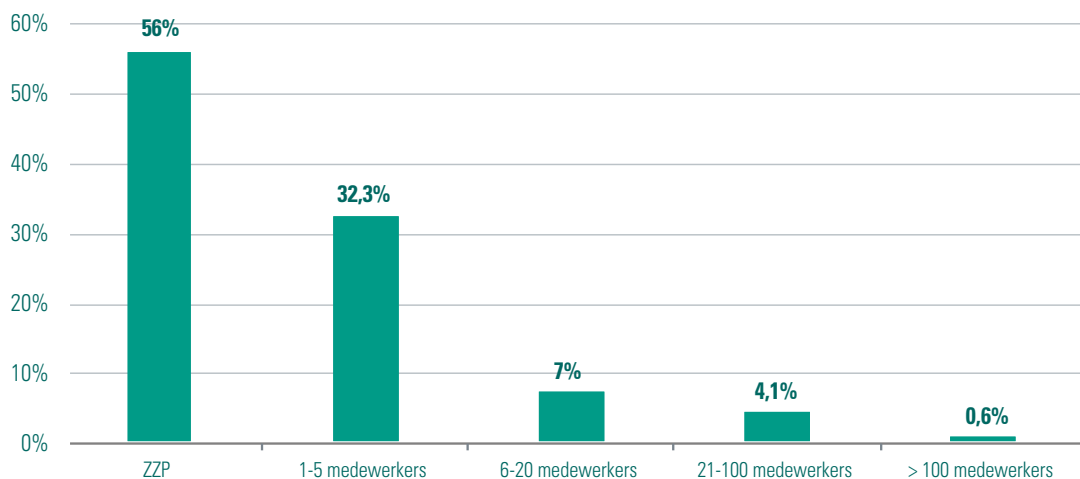
De overgrote meerderheid van de IT-bedrijven is klein. Zo is 56 procent van de bedrijven een eenmanszaak/ZZP'er en 88 procent heeft 5 of minder medewerkers (zie figuur 2). Dit percentage is iets lager dan het gemiddelde van 93 procent (CBS Statline) voor alle Nederlandse bedrijven. Slechts 0,6 procent van de IT-bedrijven heeft meer dan 100 medewerkers in dienst. Dit lijkt weinig, maar het Nederlands gemiddelde is met 0,4 procent nog lager. Voor zo'n jonge branche is de IT voor wat betreft de grootteklassen daarmee al behoorlijk volwassen.

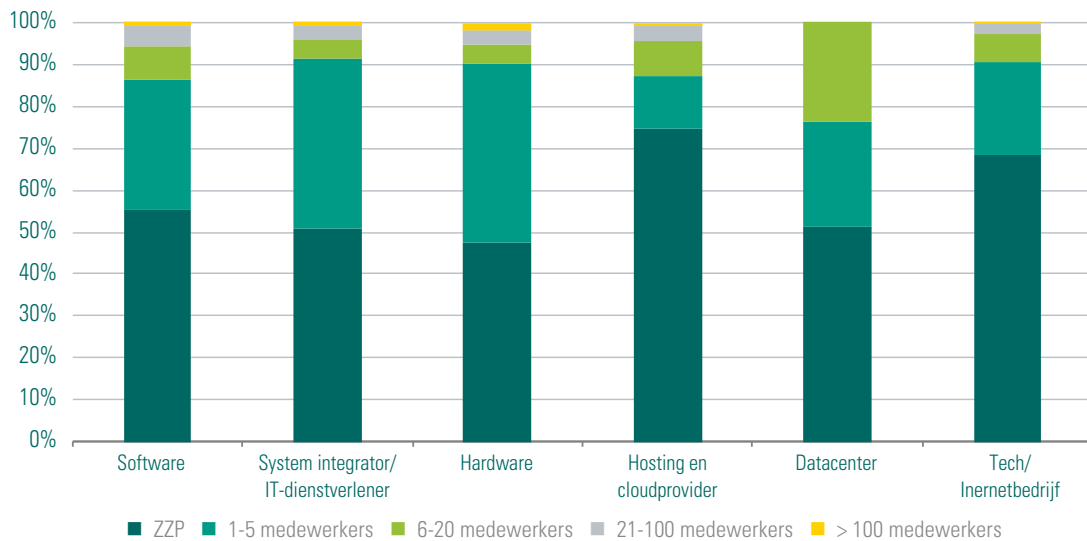
Figuur 1: Verdeling sub-branches IT op basis van aantal bedrijven

De verdeling in grootteklassen binnen de onderliggende deelbranches verschilt niet veel van de totaalcijfers (zie figuur 3). Overall zijn zzp'ers en kleine bedrijven in de meerderheid. Wel telt de hardware-branche relatief iets meer grote bedrijven en zijn ZZP'ers met name te vinden onder hosting- en cloudproviders en techbedrijven.

Figuur 2: Verdeling IT-bedrijven naar bedrijfsgrootte

Figuur 3: Verdeling sub-branches naar bedrijfsgrootte**...met ruim 200.000 werknemers...**

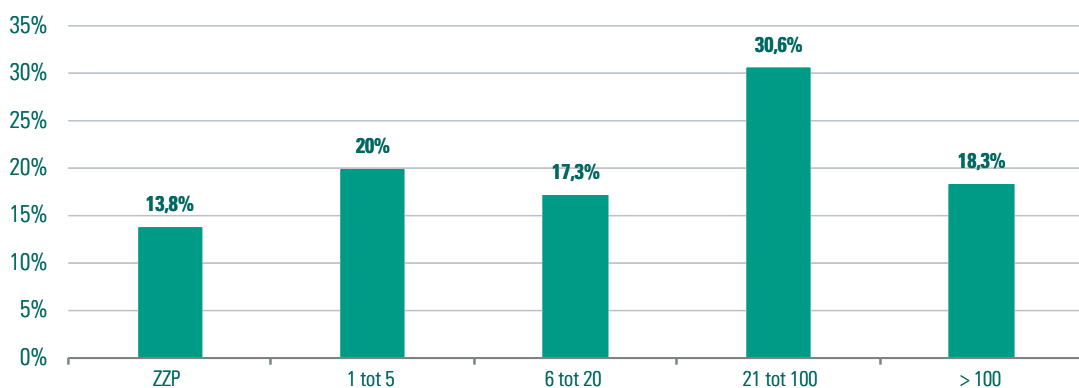
Uit het onderzoek blijkt dat de hele IT-branche werkt biedt aan ongeveer 215.000 mensen. Daarmee is het veruit de belangrijkste branche binnen de TMT-sector en een veel belangrijker werkgever dan bijvoorbeeld de landbouw (99.000 banen).

Hoog opleidingsniveau

Het overgrote deel van de IT-banen in Nederland wordt uitgevoerd door hoogopgeleide medewerkers. Maar liefst 62 procent van werknemers heeft een HBO-opleiding of is academisch geschoold (CBS Statline). Voor de Nederlandse economie als geheel is dat 37 procent. Slechts 5 procent van werknemers in de IT is laagopgeleid, waar dat 20 procent is voor de Nederlandse economie als geheel.

Helpt IT'ers is werkzaam in het kleine MKB

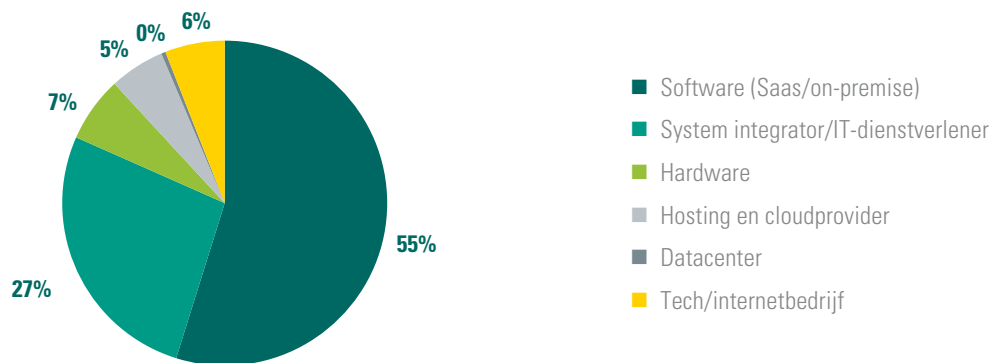
Ongeveer 1 op de 7 van de 215.000 werkt als ZZP'er en 18 procent werkt bij een bedrijf met meer dan 100 werknemers (zie figuur 4). Bijna 50 procent van de werkgelegenheid in de branche is te vinden bij het 'kleine' MKB van 6 tot 100 medewerkers.

Figuur 4: Verdeling werkgebied naar grootteklasse

Softwarebranche belangrijkste werkgever

Software is voor op basis van het aantal werknemers de grootste sub-branche. Van alle IT'ers is 55 procent hier werkzaam (zie figuur 5). Ruim een kwart is werkzaam bij system integrators/IT-dienstverleners. Hardware, hosting en techbedrijven zijn relatief kleine werkgevers, met respectievelijk 7, 5 en 6 procent van de totale werkgelegenheid. Toch betekent dit dat 1 op de 9 werknemers werkt in de 'nieuwe IT-bedrijvigheid' van hosting en tech.

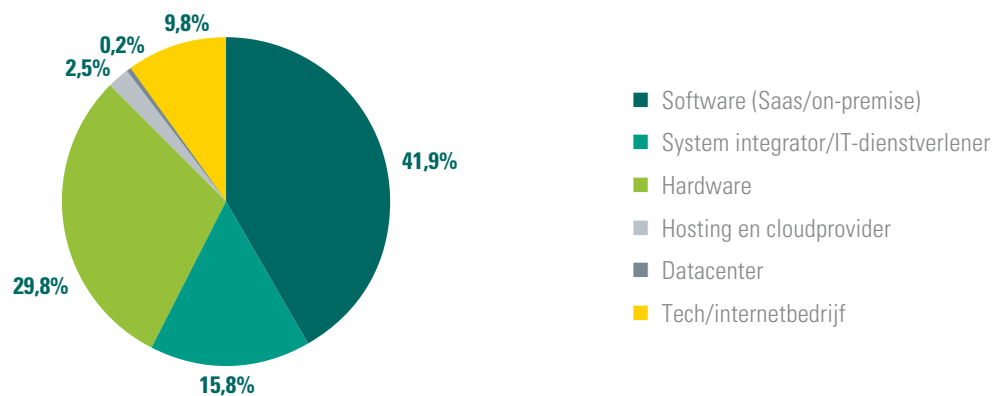
Figuur 5: Verdeling IT-werkgelegenheid naar sub-branche

...en goed voor 90,3 miljard euro omzet

De totale omzet van de branche bedroeg 90,3 miljard euro in 2017. Dit is inclusief groothandelsactiviteiten die met name bij hardware een groot deel uitmaken van de omzet. De IT-branche is daarmee bijna even groot als de bouwsector die 94 miljard euro omzet. Het is niet verwonderlijk dat software als grootste sub-branche in aantal bedrijven en werkgelegenheid tevens de hoogste omzet genereert. De sub-branche is goed voor een omzet van 37,9 miljard euro, 41,9 procent van de totale IT-branche (zie figuur 6). Hardware volgt met een omzet van 26,9 miljard euro of 29,8 procent van het totaal. Bij hardware zit veel groothandelsactiviteit waardoor de omzet relatief hoog is. System integrators/IT-dienstverleners zijn goed voor 14,3 miljard euro omzet of 15,8 procent van het totaal.

Figuur 6: Omzetverdeling naar sub-branche

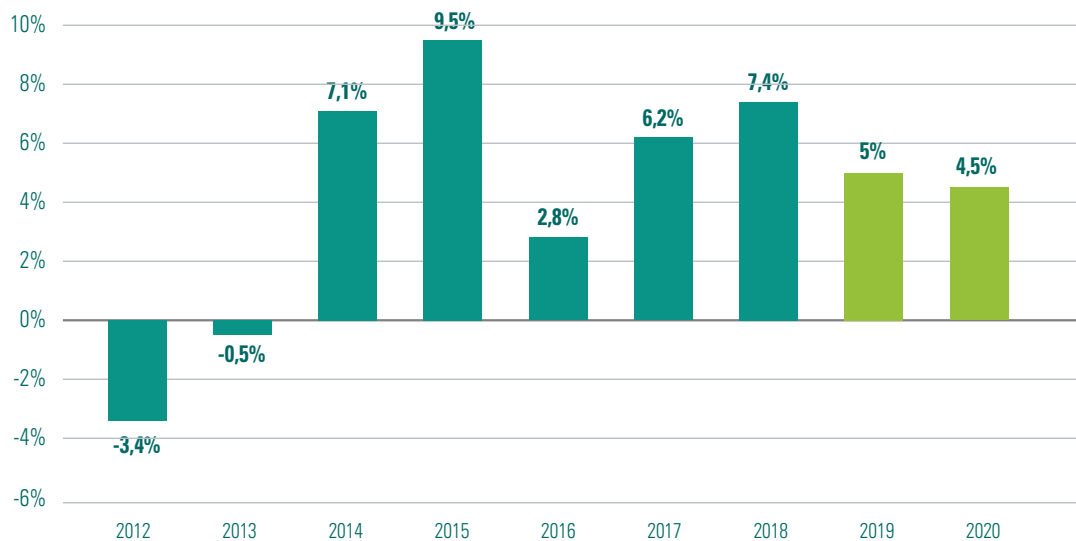

Economische ontwikkelingen

Ook komende jaren groei

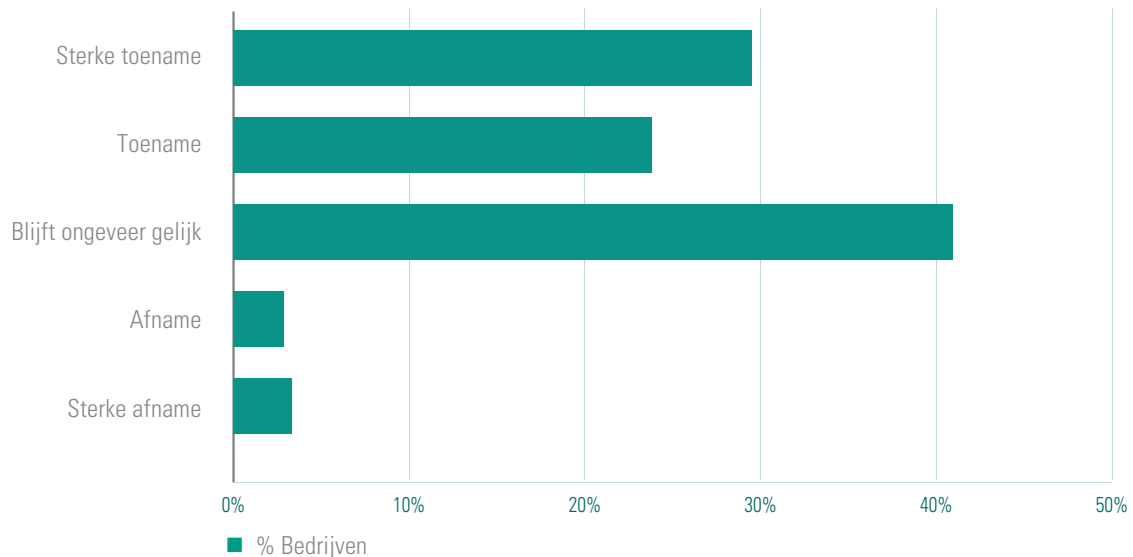
De IT-branche heeft de afgelopen jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Na de zwakke jaren 2012 en 2013 is de omzet fors toegenomen (zie figuur 7). De omzetgroei in 2018 bedroeg 7,4 procent. Voor de komende jaren zijn de IT-ondernemers positief. Ruim de helft verwacht een toename of zelfs sterke toename van de omzet voor de komende drie jaar (zie figuur 8). Slechts 3,9 procent verwacht in die periode krimp van de omzet. Dit sluit aan bij de verwachtingen van ABN AMRO van een groei van 5 procent voor de IT in 2019. In 2020 verwachten wij een groei van 4,5 procent.

Figuur 7: Omzetontwikkeling IT 2012-2017 en verwachting ABN AMRO

Bron: CBS/ABN AMRO

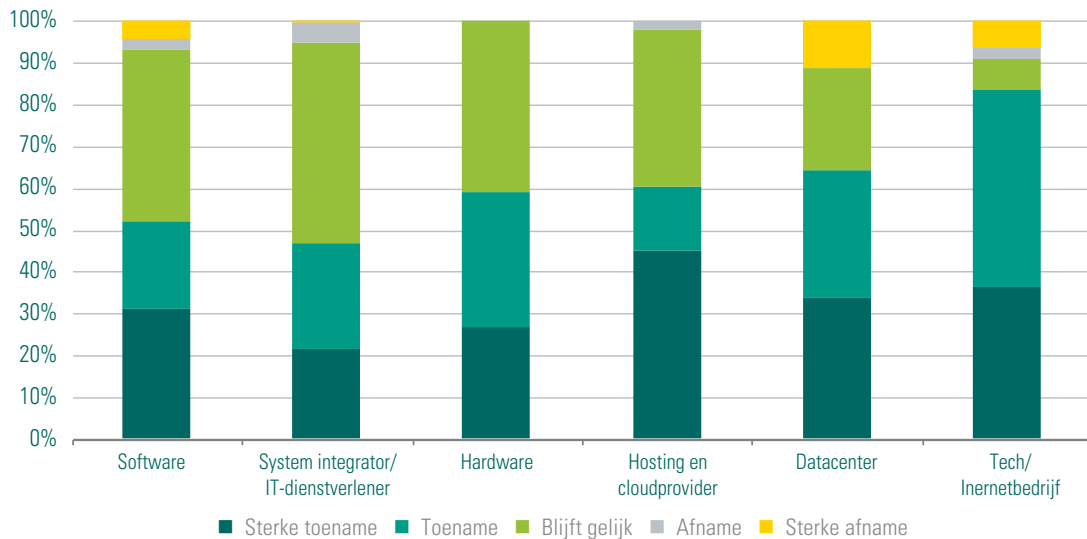
Figuur 8: Groeiverwachtingen IT-ondernemers voor de komende drie jaar

Techbedrijven meest positief, system integrators het minst

De tech- en internetbedrijven zijn het meest optimistisch. Meer dan 80 procent van hen verwacht (sterke) toename van de omzet in de komende jaren (zie figuur 9). Het minst optimistisch zijn de system integrators/IT-dienstverleners waar dit percentage op minder dan 50 procent ligt. De verklaring hiervoor ligt ons inziens in het feit dat system integrators al veel langer bestaan. Door de opkomst van 'cloud' verandert hun businessmodel ingrijpend. Tech/Internetbedrijven daarentegen, profiteren juist van de cloud. Ze hoeven geen grote IT-investeringen te doen; ze betalen simpelweg voor het gebruik of op abonnementsbasis. Daarbij komt dat veel techbedrijven een schaalbaar businessmodel hebben: de (personeels)kosten nemen minder dan evenredig toe met groeiende omzetten. Bij een IT-dienstverlener gaat groei vaak gepaard met meer personeel.

Figuur 9: Groeiverwachtingen naar sub-branche

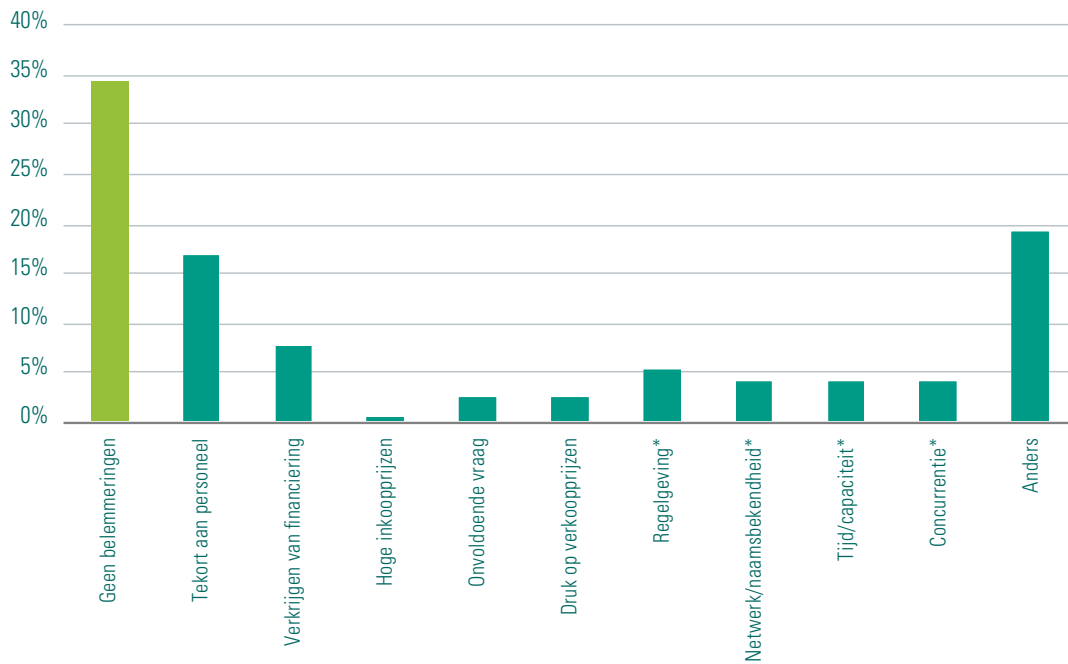

Tekort aan personeel belangrijke belemmering

Ondanks de sterke groei van de laatste jaren en de optimistische verwachtingen, hebben IT-ondernemers wel degelijk zorgen. Twee derde geeft zelfs aan serieuze belemmeringen te ervaren (zie figuur 10). De belangrijkste belemmering is tekort aan personeel. Maar liefst 17 procent geeft aan hier last van te hebben. De branche heeft altijd al een structureel tekort aan goed opgeleide IT'ers gekend, maar door de economische groei en de lage werkloosheid is dit probleem acuut geworden en omvat het ook andere functiegroepen binnen de branche.

Van de bedrijven geeft 7,6 procent aan moeilijk aan financiering te komen. Dat is hoger dan het gemiddelde in het Nederlands bedrijfsleven. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het feit dat we hier te maken hebben met een oververtegenwoordiging van kleine, snelgroeiende bedrijven. Bovendien hebben deze bedrijven vaak businessmodellen die nieuw en nog relatief onbekend zijn, wat potentiële financiers huiveriger maakt.

Veel bedrijven geven aan last te hebben van regelgeving in het algemeen, maar met name de privacywetgeving blijkt problemen te veroorzaken. Ook de Wet DBA is meermaals genoemd. In totaal wordt regelgeving door 5,1 procent van de IT-bedrijven als belemmering genoemd. Ook het opbouwen van een klantennetwerk blijkt voor een groep bedrijven problematisch: netwerken, naamsbekendheid en weinig ervaring met acquisitie en marketing worden in dat verband door 4,2 van de respondenten als belemmeringen genoemd.

Figuur 10: Belangrijkste belemmeringen

*Categorieën die niet van tevoren als optie zijn gegeven, maar door ondernemers zelf zijn aangedragen. Waarschijnlijk zijn de percentages daardoor in werkelijkheid hoger dan hier aangegeven

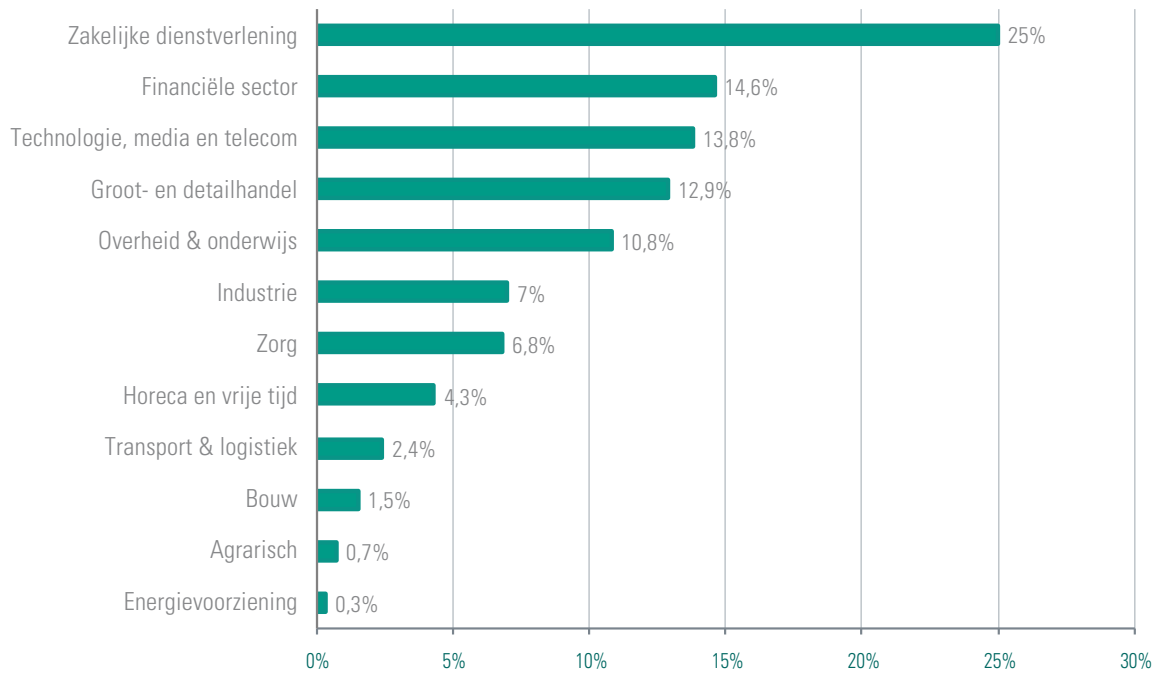
Van de respondenten noemt 4,2 procent gebrek aan tijd en capaciteit als belemmering. Deze belemmering lijkt veel op het tekort aan personeel, maar hier gaat het vaak over het tekort aan tijd bij de ondernemer zelf. Vaak betreft dit zzp'ers, maar er zijn ook ondernemers van grotere bedrijven die aangeven te weinig tijd te hebben voor hun onderneming. Concurrentie van andere bedrijven wordt door 4% van de respondenten genoemd. Dit ligt enigszins in het verlengde van de belemmering van onvoldoende vraag, maar is wat breder van aard. Naast bovengenoemde belemmeringen is het opmerkelijk dat bedrijven meermaals aangeven dat potentiële klanten over te weinig kennis beschikken om hun product of dienst op waarde te schatten, wat ze weerhoudt om tot aankoop over te gaan.

Afzetmarkten IT en kansen

Zakelijke dienstverlening is belangrijkste afzetmarkt voor de IT

IT is doorgedrongen in de haarvaten van de Nederlandse economie, maar de mate waarin verschillende sectoren IT-producten en -diensten afnemen loopt sterk uiteen.

Veruit de belangrijkste afzetmarkt is de zakelijke dienstverlening. Maar liefst een kwart van de IT-ondernemers heeft in die sector afnemers zitten (zie figuur 11). Daarnaast zijn de financiële sector, de TMT (waar IT deel van uitmaakt), de groot- en detailhandel en overheid en onderwijs belangrijke afzetmarkten voor de IT-bedrijven. De industrie, als sector weliswaar zeer groot, neemt in mindere mate IT-producten en -diensten af.

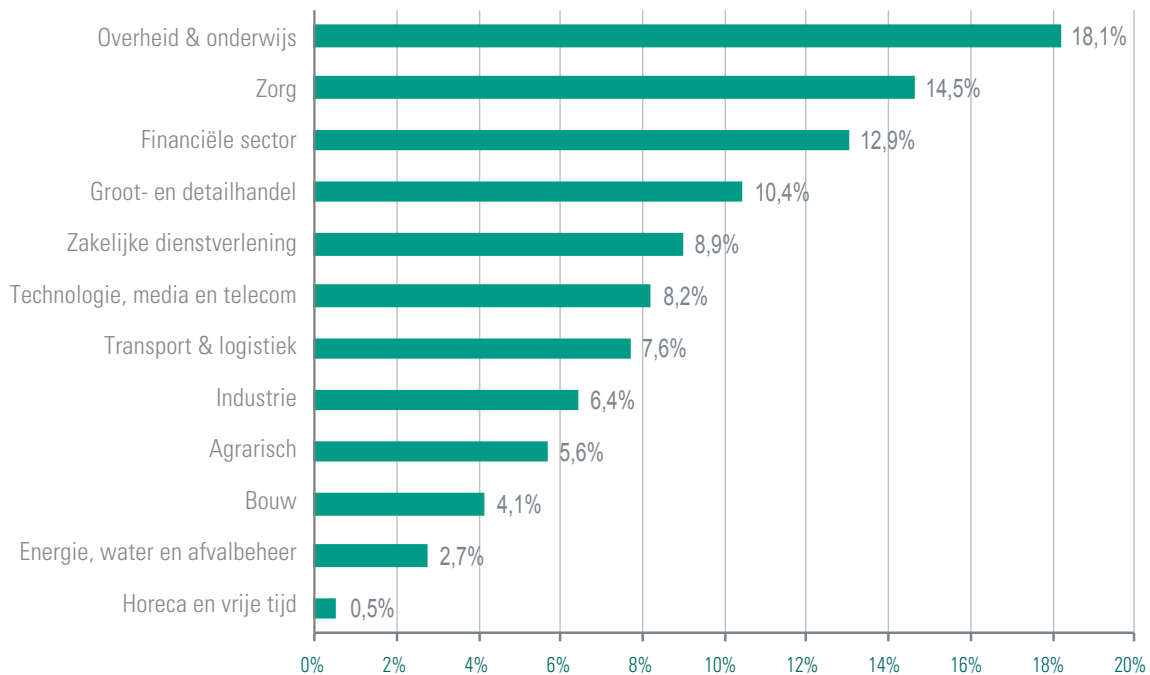
Figuur 11: Belangrijkste afzetmarkten voor de IT-branche

Binnen de IT heeft iedere sub-branche zijn eigen hoofdafnemers. In onderstaande tabel staan de belangrijkste afzetmarkten per sub-branche weergegeven.

Branche	Belangrijkste afzetmarkt
Software	Financiële sector en zakelijke dienstverlening
System integrator	Zakelijke dienstverlening en TMT
Hardware	Groot- en detailhandel
Hosting en cloud	Zakelijke dienstverlening
Datacenters	Financiële sector en Industrie
Techbedrijven	Transport & Logistiek

IT-ondernemers: verdere digitalisering vooral in sectoren overheid, zorg en financiën

In de enquête is ondernemers gevraagd hoe ze aankijken tegen verdere digitalisering van de belangrijkste sectoren binnen de economie. Welke sector maakt de komende jaren de sterkste digitalisering door? In figuur 11 staan de resultaten. Binnen de sectoren overheid (18 procent), zorg (15 procent) en de financiële sector (13 procent) worden de grootste veranderingen door digitalisering verwacht. Sectoren als de horeca (1 procent), energie (3 procent), bouw (4 procent) en agrarisch (6 procent) worden in de ogen van IT-ondernemers voorlopig weinig (verder) gedigitaliseerd.

Figuur 12: Sectoren waar volgens IT-ondernemers de grootste digitaliseringslag komt

Opvallend is dat de omvangrijke industriesector zowel bij als afnemer als in verband met toekomstige investeringen in IT weinig wordt genoemd. De industrie zet namelijk stevig in op 'industry 4.0', maar kennelijk zijn de verwachtingen bij IT-bedrijven hierover niet hooggespannen. Mogelijk menen zij dat de industrie de belangrijkste slagen al heeft gemaakt. Vervolgonderzoek moet hier meer licht op laten schijnen.

Conclusies

De IT-branche is een grote, belangrijke branche die de afgelopen 2 decennia sterk is opgekomen. De branche groeit snel en kent een grote dynamiek van nieuwe opkomende takken van sport met nieuwe verdienmodellen. Doordat deze branche jong en veranderlijk is, is zij lange tijd, ondanks de grootte, een relatief onbekende gebleven. Dit rapport heeft daar verandering in gebracht. Inzichtelijk is geworden wat de belangrijkste branches zijn, welke het sterkst groeien en aan welke economische sectoren zij hun diensten leveren. De belangrijkste belemmeringen zijn in kaart gebracht, maar ook waar volgens de IT-ondernemers de meeste digitaliseringskansen liggen. Natuurlijk zijn er nog veel meer vragen te stellen en te beantwoorden over deze 'branche van de toekomst'. Wellicht het belangrijkste wat dit rapport geleverd heeft, is dat er een fundament is gelegd waarop toekomstige analyses kunnen worden uitgevoerd.

Colofon

Auteur

Kasper Buiting

Sectoreconoom Technologie, Media & Telecom, ABN AMRO

06 - 48 50 74 92

kasper.buiting@nl.abnamro.com

Lay-out

Kollerie Reklame-advies & Promoties

Fotoverantwoording

Shutterstock

Disclaimer

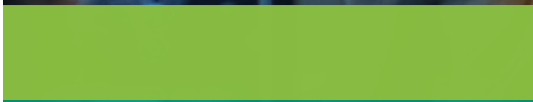
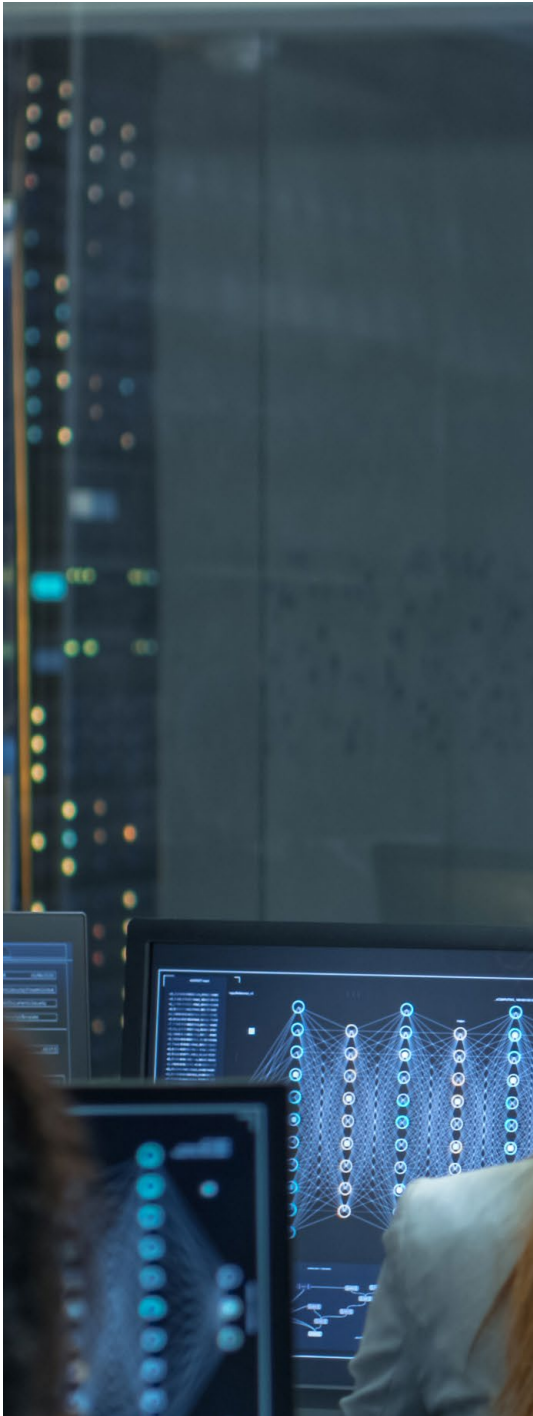
Dit document is samengesteld door ABN AMRO. Het heeft uitsluitend als doel om financiële en algemene informatie te verstrekken over de economie en sectoren. ABN AMRO behoudt zich alle rechten voor met betrekking tot de informatie in het document en het document wordt uitsluitend aan u verstrekt voor uw informatie. Het is niet toegestaan dit document (geheel of deels) te kopiëren, distribueren, door te geven aan een derde of om het voor enig ander doel te gebruiken dan hier boven bedoeld. Dit document is informatief bedoeld en vormt geen aanbieding van effecten aan het publiek, of een uitnodiging om een aanbod te doen.

U mag niet om welke reden dan ook vertrouwen op de informatie, meningen, beramingen, en aannames in dit document noch dat het compleet, accuraat of juist is. Er wordt geen garantie gegeven, uitdrukkelijk of stilzwijgend, door of uit naam van ABN AMRO, haar directeuren, functionarissen, vertegenwoordigers, gelieerde partijen, groepsmaatschappijen of werknemers met betrekking tot de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document, en geen enkele aansprakelijkheid wordt geaccepteerd voor enig verlies als direct of indirect gevolg van het gebruik van deze informatie. De opvattingen en meningen opgenomen hierin kunnen op enig moment aan verandering onderhevig zijn en ABN AMRO heeft geen enkele verplichting om de informatie in dit document na de datum hiervan te herzien.

Voordat u in enig product van ABN AMRO investeert, dient u zich te informeren over de verschillende financiële en andere risico's, alsmede mogelijke beperkingen voor u en uw investeringen als gevolg van toepasselijke wetgeving en regels. Indien u, na lezing van dit document, overweegt een investering te doen in een product, raadt ABN AMRO aan om een dergelijke investering met uw relatiemanager of persoonlijke adviseur te bespreken om nader te bezien of het relevante product – met inachtneming van alle mogelijke risico's – past bij uw investeringen. De waarde van beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garanties voor de toekomst. ABN AMRO behoudt zich het recht voor wijzigingen in dit materiaal aan te brengen.

Alle rechten voorbehouden.

abnamro.nl

